

Οδηγός αδειών και πνευματικών δικαιωμάτων

Πληροφορίες αδειοδότησης

Μπορείτε να παρέχετε ελεύθερη πρόσβαση σε έργα που έχετε ανεβάσει στο Ηλεκτρονικό Αποθετήριο του ΕΙΕ «Ήλιος» εντός του θεσμικού πλαισίου για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας, υποδεικνύοντας τον τρόπο με τον οποίο οι άλλοι μπορούν να κάνουν χρήση των εξουσιών σας που ανακύπτουν από το δικαίωμα πνευματικής ιδιοκτησίας. Ο δικτυακός τόπος του μη κερδοσκοπικού οργανισμού [Creative Commons](#) παρέχει πληροφορίες για περιορισμούς και επίπεδα ελεύθερης χρήσης που μπορείτε να εφαρμόσετε στο σύνολο ή σε μέρος του έργου σας μέσω της εφαρμογής των [αδειών Creative Commons](#). Οι άδειες Creative Commons επισυνάπτονται στο έργο σας και εξουσιοδοτούν οποιονδήποτε έρχεται σε επαφή με το έργο, να το χρησιμοποιήσει σύμφωνα με τους όρους της άδειας. Πληροφορίες για την ελληνικοποίηση των συγκεκριμένων αδειών είναι διαθέσιμες στους παρακάτω δικτυακούς τόπους:

<http://www.creativecommons.gr> και <http://openaccess.gr/openaccess/copyrights.dot>

Δικαιώματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας Εργασιών (Γενικά)

Οι δημοσιευμένες εργασίες συνήθως ενέχουν «δεσμεύσεις» από τους εκδότες ως προς τη περαιτέρω δυνατότητα χρήσης μετά τη πρώτη δημοσίευση. Οι «δεσμεύσεις» ποικίλουν και συνήθως συνοδεύονται από όρους και προϋποθέσεις που τίθενται από τον κάθε εκδότη ξεχωριστά (π.χ. post referred versions, embargo, copyright statements, links to journal pages, open access fee κ.λπ).

Οι μη δημοσιευμένες εργασίες καθώς και μέρος της «γκρίζας βιβλιογραφίας» (π.χ. εκθέσεις, μελέτες, οδηγοί, εγχειρίδια, πρακτικά συνεδρίων που δεν έχουν δημοσιευτεί κα) συνήθως κατατίθενται ελεύθερα στο Αποθετήριο χωρίς περαιτέρω δέσμευση. Ωστόσο, για δεοντολογικούς λόγους είθισται ο συγγραφέας να ενημερώνει τον ενδιαφερόμενο εκδότη, φορέα ή άλλο Αποθετήριο για την διάθεση της εργασίας του στον Ήλιο. Περισσότερες πληροφορίες είναι διαθέσιμες στην ενότητα: «[Συχνές ερωτήσεις για τα Πνευματικά Δικαιώματα](#)»

Διερεύνηση Πνευματικών Δικαιωμάτων για δημοσιευμένες εργασίες

Προκειμένου να διερευνήσετε τα Πνευματικά Δικαιώματα μιας εργασίας που, είτε έχει δημοσιευθεί είτε έχει υποβληθεί στον εκδότη προς δημοσίευση, δείτε το σχετικό υποστηρικτικό υλικό που παρατίθεται στην συνέχεια. Αρχικά όμως, μελετήστε προσεκτικά τη σύμβαση που έχετε υπογράψει με τον εκδότη, ειδικότερα το μέρος που αναφέρεται στα Δικαιώματα Πνευματικής Ιδιοκτησίας και στις επιτρεπόμενες χρήσεις από το συγγραφέα. Διερευνήστε το ενδεχόμενο ύπαρξης ρήτρας που απαγορεύει ή και επιτρέπει την ηλεκτρονική της δημοσίευση καθώς και τα δικαιώματα της περαιτέρω χρήση της από τον συγγραφέα. Εάν η ηλεκτρονική δημοσίευση επιτρέπεται, μπορείτε να προχωρήσετε σε κατάθεση της εργασίας στο Αποθετήριο, μέσω της φόρμας αυτό αρχειοθέτησης, σύμφωνα με τους όρους του εκδότη. Εάν δεν υπάρχει καμία σχετική αναφορά στη σύμβασή σας, υπάρχουν οι παρακάτω δυνατότητες:

© Κατάθεση της post-print ή/και pre-print μορφής: Πολλοί εκδότες επιτρέπουν, υπό όρους, την αυτό-αρχειοθέτηση μορφών post-prints (post referred version) & pre-prints (pre referred version) της εργασίας σας. Η μορφή post-print (post referred version), αποτελεί τη μορφή της εργασίας η οποία κατόπιν της υποβολής της στον εκδότη, έχει περάσει από τη διαδικασία του peer reviewing και έχουν εφαρμοστεί οι απαραίτητες αλλαγές. Δηλαδή, αποτελεί την τελική μορφή περιεχομένου χωρίς τη μορφοποίηση που εφαρμόζει ο εκδότης (σελιδοποίηση, logos κλπ). Συνήθως, η μορφή post-print (post referred version) αποτελεί την ασφαλέστερη έκδοση κατάθεσης σε Αποθετήρια και συστήματα Ανοικτής Πρόσβασης, αφού το περιεχόμενο της είναι ταυτόσημο με αυτό της επίσημης δημοσιευμένης μορφής (published version), με εξαίρεση τη μορφοποίηση του κειμένου. Πολλοί γνωστοί εκδοτικοί οίκοι όπως Elsevier, Springer, Institute of Physics, American Physical Society, Bentham Science, Royal Society of Chemistry, American Society for Microbiology και άλλοι, ακολουθούν αυτήν τη τακτική ενώ όλο και περισσότεροι εκδότες την υιοθετούν. Στις περισσότερες από αυτές τις περιπτώσεις η κατάθεση συνοδεύεται και από περιοριστικούς όρους όπως embargo, copyright statements, links to journal pages κα. Προκειμένου να βεβαιωθείτε σχετικά με την πολιτική του κάθε εκδότη για την αυτό-αρχειοθέτηση καθώς και να ενημερωθείτε για τους όρους και τις προϋποθέσεις, συμβουλευτείτε τον κατάλογο των εκδοτών ή των περιοδικών που διατίθεται μέσω της [ηλεκτρονικής βάσης δεδομένων RoMEO](#). Η βάση είναι επικαιροποιημένη και ενημερώνεται συνεχώς.

© Σε περίπτωση που δεν είναι εύκολος ο εντοπισμός της σύμβασης του εκδότη, έχετε υπόψη σας πως πολλοί εκδότες αναρτούν τις συμβάσεις στο δικτυακό τους τόπο για άμεση ενημέρωση. Γενικά συνιστάται παράλληλα με τον έλεγχο μέσω της ηλεκτρονικής

[βάσης δεδομένων RoMEO](#), να διατρέχετε και την αναρτημένη σύμβαση του εκδότη στο δικτυακό του τόπο, η οποία συνήθως παρέχει αναλυτικότερες πληροφορίες και οδηγίες

☞ Σε κάθε περίπτωση μπορείτε να επικοινωνήσετε απευθείας με τον εκδότη δηλώνοντας τη πρόθεσή σας να αυτό αρχειοθετήσετε την εργασία σας σε κάποιο Αποθετήριο και να ακολουθήσετε τις οδηγίες του.

☞ Στη σύμβαση ή στην επικοινωνία σας με τον εκδότη, προσέξτε για τυχόν διαφοροποιήσεις στις εκφράσεις του τύπου «*επιτρέπεται η κατάθεση στη προσωπική ιστοσελίδα του συγγραφέα*» ή/και «*στην ιστοσελίδα του οργανισμού*» η οποίες συνήθως δεν συμπεριλαμβάνουν αποθετήρια ελεύθερης πρόσβασης των οργανισμών ή περιλαμβάνουν μόνο τα Ιδρυματικά Αποθετήρια όπως ο «Ηλιος». Σε αυτές τις περιπτώσεις συνιστάται η περαιτέρω διερεύνηση διευκρινήσεων μέσω του εκδότη.

☞ Ορισμένοι εκδότες προσφέρουν, αντί μεταβίβασης δικαιωμάτων, νόμιμες άδειες αυτό-αρχαιοθέτησης, βάσει των οποίων ο συγγραφέας μπορεί να υποβάλει την εργασία του σε Αποθετήρια και σε υποδομές ανοικτής πρόσβασης εντός του θεσμικού πλαισίου για την προστασία της πνευματικής ιδιοκτησίας και πάντα σε συμφωνία με την πολιτική του εκάστοτε εκδότη και του Αποθετηρίου. Μια τέτοια περίπτωση αποτελεί η δυνατότητα διάθεσης / δημοσίευσης της ηλεκτρονικής έκδοσης της εργασίας από το συγγραφέα με περιοριστικούς όρους και επίπεδα παραχώρησης δικαιωμάτων χρήσης του έργου του με εφαρμογή των αδειών Creative Commons. Οι άδειες Creative Commons μπορούν γενικότερα να υιοθετούνται από τους δημιουργούς για τα έργα που αυτοί διαθέτουν ελεύθερα μέσω διαδικτύου στο κοινό είτε πρόκειται για έργα που περιλαμβάνονται στο Αποθετήριο του ΕΙΕ είτε όχι. Στο δικτυακό τόπο του μη κερδοσκοπικού οργανισμού [Creative Commons](#), μπορείτε να ενημερωθείτε μεταξύ των άλλων, για τις 6 εκδοχές της άδειας, τη δυνατότητα άρσης του δικαιώματος πρόσβασης σε οποιονδήποτε χρήστη, τον περιορισμό πρόσβασης στο πλήρες κείμενο της εργασίας καθώς επίσης και για την ελληνοποίηση των αδειών Creative Commons. Με βάση τόσο τα διεθνώς δρώμενα όσο και τις ιδιαιτερότητες της πνευματικής ιδιοκτησίας στην Ελλάδα προτείνεται για το Αποθετήριο του ΕΙΕ, τη χρήση των αδειών Creative Commons που δεν επιτρέπουν εμπορική χρήση του έργου. Σήμερα υπάρχουν εκδότες οι οποίες προσφέρουν άδειες αυτό-αρχαιοθέτησης με εφαρμογή των αδειών Creative Commons όπως οι [BioMed Central \(BMC\)](#), [Hindawi Publishing Corporation](#), [Public Library of Science \(PLoS\)](#).

☞ Εφόσον σας ενδιαφέρει, ελέγξτε τη δυνατότητα του «paid access», που προσφέρουν σήμερα πολλοί εκδότες, οι οποίοι επιτρέπουν την αυτό-αρχαιοθέτηση της επίσημης δημοσιευμένης μορφής (published version) έναντι αντιτίμου. Απαντάται με

διάφορες ονομασίες: «open choice» ή «open option» ή «author's choice». Πρόκειται για το τέλος το οποίο χρεώνουν κατά κανόνα τα υβριδικά περιοδικά ΑΠ στις περιπτώσεις εκείνες που οι συγγραφείς επιλέγουν να δημοσιευθεί το άρθρο τους με ΑΠ. Εφαρμόζεται από τους μεγαλύτερους παραδοσιακούς εκδότες όπως Elsevier, Springer, Wiley, Taylor & Francis, American Institute of Physics, American Chemical Society. Πολλές φορές επιβάλλεται οριζόντιο κόστος (πχ \$3.000,00 στους εκδότες Elsevier, Springer, Wiley) ενώ άλλες το κόστος ποικίλλει ανά περιοδικό (πχ \$1.500,00 - \$2.500,00 στους εκδότες American Institute of Physics, American Physical Society κ.α.). Αναλυτικές πληροφορίες διατίθενται στους ιστοχώρους των εκδοτών.

© Σε κάθε περίπτωση, προς όφελος σας θα είναι να διαπραγματευτείτε με τον εκδότη, είτε προτείνοντας του τη δική σας εκδοχή σύμβασης (copyright transfer license), είτε στέλνοντας του πρόσθετες/τροποποιητικές διατάξεις (addendum to publication agreement) με στόχο αυτές να προστεθούν στη σύμβαση που σας προτείνει να υπογράψετε. Η κίνηση αυτή έχει κερδίσει έδαφος και ήδη εφαρμόζεται από οργανισμούς στο εξωτερικό. Αναλυτικές πληροφορίες και υποδείγματα συμβάσεων παρέχονται στους παρακάτω ιστοχώρους διεθνών φορέων που δραστηριοποιούνται στο τομέα της ανοικτής πρόσβασης:

<http://copyrighttoolbox.surf.nl/copyrighttoolbox/> και

<http://www.arl.org/sparc/author/>

© Τέλος, σε περιπτώσεις που εκ των συνθηκών είτε είναι αποτρεπτική, είτε απαγορεύεται η υποβολή του πλήρους κειμένου, μπορείτε να εισάγετε τα περιγραφικά μεταδεδομένα (π.χ. Συγγραφέα, Τίτλο, Περιοδικό, Θεματική κατηγορία, Λέξεις κλειδιά), το DOI καθώς και τον ηλεκτρονικό σύνδεσμο (link) στο πλήρες κείμενο μέσω του δικτυακού τόπου του εκδότη. Σε αυτή τη περίπτωση συστήνεται να υποβάλετε και το πλήρες κείμενο της εργασίας συμπληρώνοντας στη φόρμα αυτό αρχειοθέτησης τη τιμή «Όχι» στο πεδίο «Διάθεση πλήρους κειμένου/αρχείου», ούτως ώστε να μην είναι μεν ελεύθερα διαθέσιμο στο κοινό αλλά να αποθηκεύεται σε ηλεκτρονική μορφή για λόγους διατήρησης.

- ο Εάν γνωρίζετε ότι το πλήρες κείμενο της εργασίας σας διατίθεται ελεύθερα στο διαδίκτυο με νόμιμες άδειες χρήσης, είτε μέσω του ιστοχώρου του εκδότη είτε μέσω των ιστοχώρων φορέων που συγκεντρώνουν και διαθέτουν ελεύθερα επιστημονικό περιεχόμενο, όπως άλλα αποθετήρια, οδηγοί και υπηρεσίες ελεύθερου περιεχομένου (πχ [DOAJ](#), [Pubmedcentral](#), [arXiv](#), [J-Stage](#), [HighWire Press](#), [Persee](#) κα) συνιστάται να εισάγεται στη φόρμα αυτό αρχειοθέτησης, τις

ηλεκτρονικές διευθύνσεις μέσω των οποίων η εργασία σας διατίθεται ελεύθερα στο διαδίκτυο, στο πεδίο «Ηλεκτρονική διεύθυνση τεκμηρίου σε ελεύθερη πρόσβαση». Με αυτό το τρόπο οι χρήστες θα οδηγούνται στο πλήρες κείμενο μέσω των αντίστοιχων υπερσυνδέσμων που διαθέτουν ελεύθερα το έργο (με ανοικτή πρόσβαση) κάτω από το αντίστοιχο νομικό πλαίσιο.